

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

אמיר אלשטיין
יו"ר הוועד המנהל

הנשיא העשירי ראובן ריבלין
יו"ר של כבוד

יוחנן פלסנר
נשיא

חברי הוועד המנהל

עו"ד ליאת אהרנסון
אלי גרונר
פרופ' ורד וניצקי-סרוסי
ד"ר חן ליכטנשטיין
מול מועלם
שגיר ליעבר שלי מרידור
פרופ' פאדיה נאסר אבו-אלהיג'א
עו"ד אבי פישר
ד"ר מיכל צור
יוסי קוצניק

המועצה הבינלאומית

פרופ' רונלד דניאלס, יו"ר
השופטת רוזלי סילברמן אבליה, קנדה
אן אפילבאום, ארה"ב
השופטת דורית ביניש, ישראל
השופט סטיבן בייקר, ארה"ב
פרופ' משה הלברטל, ישראל
פרופ' כריסטוף מרקשטיס, גרמניה
ד"ר שרון נוריאן, ארה"ב
השופט אברהם סופר, ארה"ב
ברט סטפנס, ארה"ב
פרופ' גרהרד קספר, ארה"ב

סגני נשיא

פרופ' סוזי נבות, מחקר
ד"ר ישי ג'סיי, פרס, אסטרטגיה

עמיתים בכירים

פרופ' תמר הרמן
פרופ' נתן זוסמן (אורח)
פרופ' עמית כהן
מר תומר לוטן (אורח)
פרופ' יותם מרגלית
פרופ' דניאל סטטמן
פרופ' בני פורת
פרופ' קרנית פלוג
פרופ' מרדכי קרמיצר
פרופ' גדעון רהט
ד"ר תהילה שוורץ אלטשולר
פרופ' יובל שני

מייסדים

ד"ר אריק ברמן
ברנד מרכוס (1929-2024)
מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ (1920-2021)

מרץ 2025

ניתוח ממצאי סקר עמדות ותפיסות בנושא שינוי האקלים :

ישראל לעומת מדינות ה-OECD

דפנה אבירם-ניצן ועידו קטושבסקיⁱ

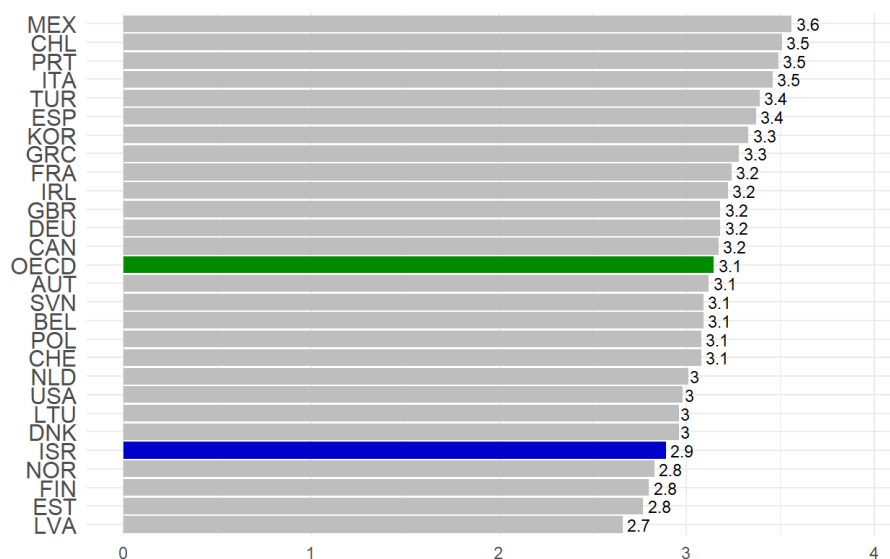
דו"ח זה מסכם את הממצאים על חששות הציבור הישראלי משינויי האקלים, על בסיס סקר בינלאומי שערך ארגון ה-OECD בשנת 2022 בנושא Risks that matter. מהסקר עולה כי נכון לשנת 2022, הציבור הישראלי הביע פחות חשש מתוצאות של שינויי האקלים בהשוואה לשאר מדינות ה-OECD. עם זאת, רוב הנשאלים בישראל (55.4%) סבורים כי ממשלת ישראל צריכה להעניק עדיפות גבוהה יותר לטיפול בהשלכות שינויי האקלים מכפי שהיא עושה כיום.

ראוי לציין כי הסקר שעליו מבוסס הדו"ח נערך זמן קצר לאחר ההתמודדות עם משבר הקורונה, טרם ניסיונות הרפורמה המשפטית והמחאות הנרחבות שבאו בעקבותיה, וכן לפני אירועי ה-7 באוקטובר. לאור השפעתם המשמעותית של אירועים אלו, סביר להניח כי לו נערך הסקר כיום, היו תשובות הציבור הישראלי שונות.

מידת הדאגה מתוצאות שינויי האקלים

מהסקר עולה כי בהשוואה לשאר מדינות ה-OECD, הציבור הישראלי היו פחות מודאגים מתוצאות שינויי האקלים. בסקר התבקשו הנשאלים לדרג את מידת הדאגה שלהם מתוצאות שינויי האקלים, כאשר 1- בכלל לא מודאג, 2 - לא כל כך מודאג, 3 - מודאג קצת, 4 - מודאג מאוד. לפי תרשים מס' 1 ניתן לראות שבממוצע משוקלל, הציבור הישראלי פחות מודאגים מתוצאות שינויי האקלים ביחס לשאר מדינות ה-OECD. בעוד שהממוצע המשוקלל של כל מדינות ה-OECD הוא 3.1 מתוך 4, בישראל הוא 2.9, ערך המדרג את ישראל במקום ה-23 מתוך 27 המדינות.

תרשים 1 : באיזו מידה מ-1-4 אתה מודאג מהתוצאות של שינויי האקלים?

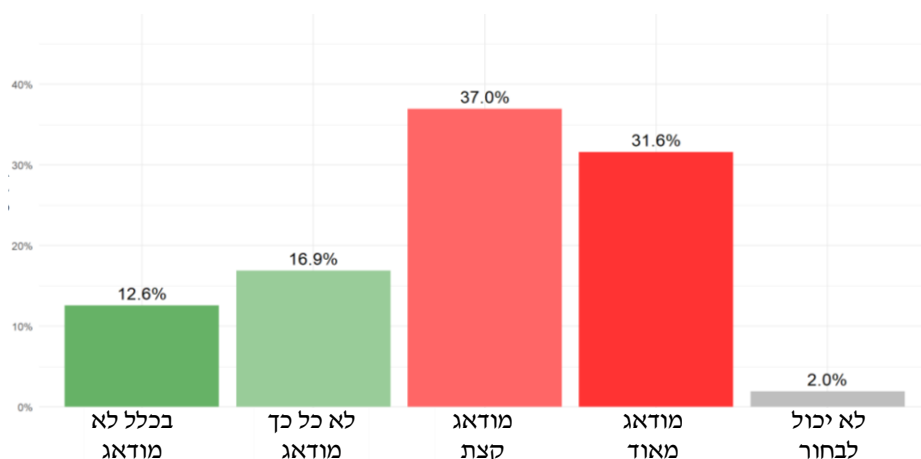

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

התפלגות התשובות בישראל באחוזים

ניתן לראות שעל אף שבישראל פחות מודאגים בהשוואה למדינות ה-OECD, הרוב המוחלט (68.6%) מודאגים מההשלכות של שינויי האקלים, וקרוב לשליש (31.6%) מודאגים מאוד מכך.

תיעדוף התמודדות עם משבר האקלים

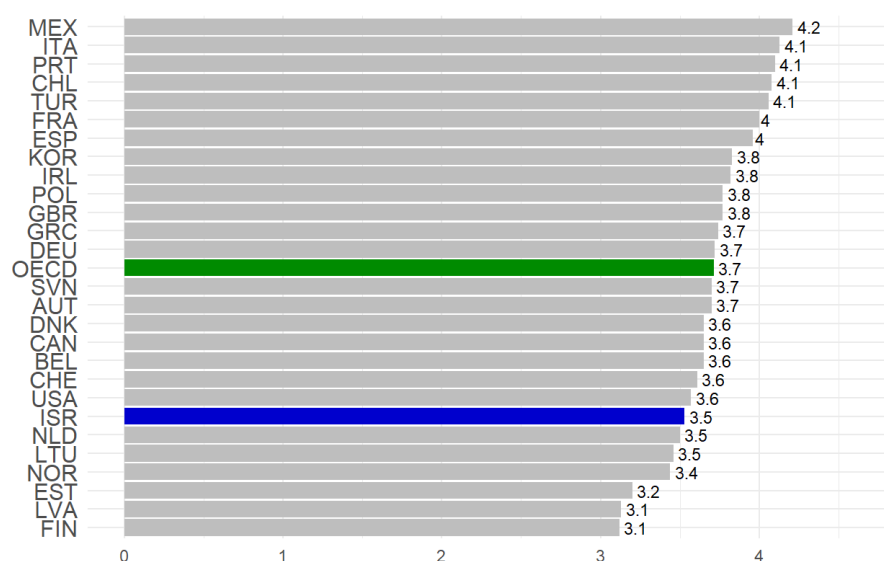
המשתתפים התבקשו לדרג, בסולם של 1 עד 5, עד כמה הם חושבים שהממשלה צריכה לתעדף את התמודדות עם שינויי האקלים, לעומת התיעדוף הנוכחי. הטרמינולוגיה המדויקת הייתה: בהתייחס לאתגרים הגלובליים של היום, באיזו מידה הממשלה שלך צריכה לתת עדיפות לנושאים הבאים בשנה הקרובה: 1 - לתת עדיפות הרבה יותר נמוכה, 2 - לתת עדיפות יותר נמוכה, 3 - לתת בדיוק את העדיפות שהיא נותנת כעת, 4 - לתת עדיפות גבוהה יותר, 5 - לתת עדיפות הרבה יותר גבוהה. לפי תרשים 2 ניתן לראות שבממוצע משוקלל, בכל מדינות ה-OECD המשתתפים סברו שעל ממשלותיהם לתעדף את ההתמודדות עם שינויי האקלים יותר ממה שמתועדף כיום. כמו כן, בהשוואה לישראל, רוב המדינות בסקר נתנו לתיעדוף שינויי האקלים ציון גבוה יותר. בעוד שהממוצע המשוקלל של כל מדינות ה-OECD הוא 3.7 מתוך 5, בישראל הערך עומד על 3.5. ערך זה מדרג את ישראל במקום ה-21 מתוך 27 המדינות.

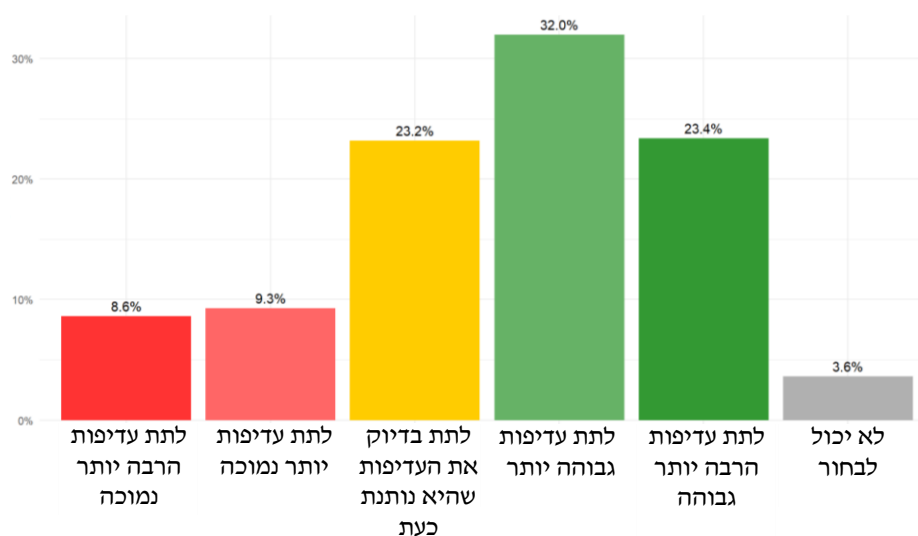
המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

תרשים 2: באיזו מידה, בסולם של 1 עד 5, אתה חושב שבשנה הקרובה הממשלה צריכה לתעדף את התמודדות עם שינויי האקלים?

התפלגות התשובות בישראל באחוזים

ניתן לראות כי בישראל רוב הנשאלים (55.4%) סבורים שיש לתעדף את נושא האקלים יותר ממה שהוא מתועדף כיום, וקרוב לרבע (23.4%) אף סבורים שיש לתעדף הרבה יותר. מנגד, רק 17.9% סבורים שיש לתעדף אותו פחות ממה שהוא מתועדף כיום.

חששות מהשלכות של המדיניות הממשלתית למאבק בשינויי האקלים

במסגרת שאלה זו התבקשו הנשאלים להעריך את מידת הדאגה שלהם מההשלכות האפשריות של קידום מדיניות ממשלתית להתמודדות עם שינויי האקלים בתחומים שונים. כרקע לשאלה הוצגו בפני הנשאלים דוגמאות לפעילות הממשלתית בתחום, כגון הקמת תשתיות ירוקות, קביעת מגבלות פליטות, והטלת

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

מסי פחמן וכן הוצגו בפניהם תחומי השפעה אפשריים, בהם עלויות האנרגיה, זמינות מקומות עבודה, וצמיחה כלכלית. הנשאלים התבקשו לתת ציון למידת הדאגה שלהם בסולם של 1 עד 5, כאשר 1 - בכלל לא מודאג, 2 - לא מודאג, 3 - מודאג קצת, 4 - מודאג מאוד, 5 - לא יודע.

מניתוח תשובות הנשאלים עולה כי רוב מכריע של המשתתפים בישראל, 91%, מודאג כי המדיניות הממשלתית למאבק בשינויי האקלים תגרום להתייקרות מחירי המזון וסחורות אחרות (מהם 61% שמודאגים מאוד מכך). המשתתפים בישראל נתנו למידת הדאגה שלהם מייקור מחירי המזון בממוצע משוקלל ציון של 3.5 מתוך סולם של 1 עד 4, וזאת בדומה לציון הממוצע שניתן בכלל מדינות ה-OECD.

כ- 88% מהנשאלים בישראל ציינו כי הם מודאגים מעליית מחירי החשמל והדלקים בעקבות המדיניות הממשלתית למאבק בשינויי האקלים (מהם 55% שמודאגים מאוד). הציון בממוצע משוקלל שנתנו המשתתפים בישראל למידת הדאגה שלהם מייקור מחירי האנרגיה (חשמל ודלקים) עמד על 3.4, מעט נמוך מהציון הממוצע שניתן בכלל מדינות ה-OECD שעמד על 3.5 בסולם של 1 עד 4.

ראוי ציון כי שיעור המשיבים בישראל שצינו כי אינם יודעים להשיב לשתי השאלות הללו היה נמוך ביותר ועמד על כ- 2.5%.

אחוז בולט, כ- 75%, ציינו כי הם מודאגים גם מהפגיעה בצמיחה הכלכלית בעקבות המדיניות הממשלתית למאבק בשינויי האקלים וכ- 62% מודאגים מהעלויות של התאמת מערכות החימום והקירור (למשל מעבר למערכות של אנרגיית מתחדשת, התקנת פאנלים סולאריים ועוד). בממוצע המשוקלל בישראל הציון עמד על 3 לעומת ציון דאגה של 3.1 בממוצע משוקלל של ה-OECD. נציין כי ממחקר מאקרו-כלכלי שערכו פרופ' נתן זוסמן, רוסלנה רחל פלטינק ושותפים ב-2021 נמצא שהטלת מס פחמן יכולה להוביל להפחתה של 67% מהפליטות ולפגיעה מצומצמת בתוצר המשק (פגיעה בתחום שבין 0.02% - 0.62%).¹

יש לשים לב כי שיעור המשיבים כי אינם יודעים לענות על שאלות אלו זינק לכ- 6% בהתייחס להשפעה על הצמיחה ולכ- 9% בהתייחס להשפעה על עלויות של התאמת מערכות החימום והקירור.

כ- 53% ממשתתפי הסקר בישראל ציינו במענה כי הם חוששים מההכרח להעתיק את מקום מגוריהם כתוצאה משינויי אקלים, ו- 51% מודאגים שיהיה מחסור בעובדים מיומנים שימלאו את הביקוש במשרות ירוקות. שני נתונים אלו קיבלו בישראל ציון בממוצע משוקלל של 2.7 לעומת 2.8 בממוצע של ה-OECD.

הציבור בישראל הכי פחות מודאג מאובדן מקומות עבודה בעקבות מדיניות ממשלתית למאבק בשינויי האקלים, כאשר שיעור המודאגים מכך (43%) נמוך מהשיעור שאינן מודאגים מכך (47%). בהתאם, עמד ציון הדאגה הממוצע של המשיבים בישראל על 2.5, בסולם של 1 עד 4, זאת לעומת ציון ממוצע של 2.8 בממוצע ה-OECD.

ממצא זה מתיישב עם ממצאי עבודה שנעשתה במכון הישראלי לדמוקרטיה בשנת 2024 אשר בחנה את השפעות מס פחמן על התעסוקה בישראל ומצאה כי ההשפעה

¹ שיעור פרופ' נתן זוסמן, פרופ' רוסלנה רחל פלטינק, אילת דוידוביץ' והילה שואף-קולביץ. (2021). [ישראל 2050 | השפעת התוכנית על הצמיחה המקרו-כלכלית בישראל](#). עמ' 12.

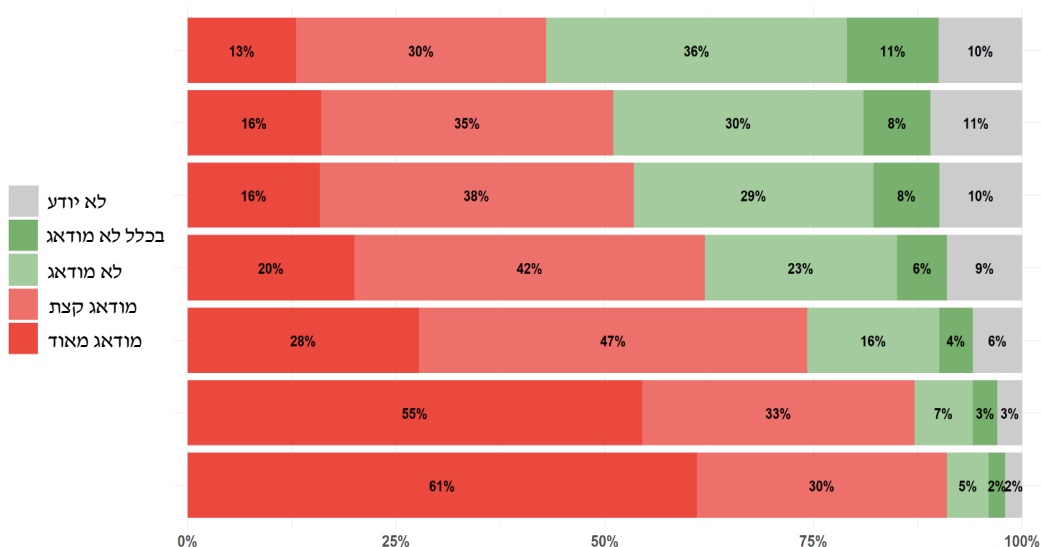
המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

הצפויה איננה דרמטית, ומסתכמת בכ-0.4% בלבד ביחס לעובדים ללא השכלה אקדמית. עבור עובדים בעלי השכלה אקדמית ההשפעה אפסית. ההשפעה הזניחה על התעסוקה הינה תוצאה של המבנה הענפי של המשק הישראלי שאינו עתיר תעשיות מזהמות.ⁱⁱ

ניכר כי קיים קשר הפוך בין מידת ההבנה של הציבור את ההשלכות של מדיניות אקלים על משתנים שונים לבין מידת הדאגה מההשפעה. כך דווקא במשתנים לגביהם הציבור בישראל הביעה דאגה פחותה זינק שיעור המשיבים כי אינם יודעים להשיב לשאלה זו לכ-10% בהתייחס להכרח להעתיק את מקום המגורים וכן בהתייחס למחסור בעובדים מיומנים ולכ-11% בהתייחס לחשש מאובדן מקומות עבודה.

תרשים 3: באיזו מידה, בסולם של 1 עד 4, אתה מודאג מהשלכות של המדיניות הממשלתית למאבק בשינויי האקלים?

*המספרים המוצגים בתרשים הם מספרים מעוגלים, על כן ייתכן שסכום המספרים המוצגים אינם מסתכמים ל-100% אך למעשה כל המספרים מסתכמים ל-100%. ניתן למצוא טבלה נוספת עם נקודה עשירית בנספחים.

המינוח המדויק של המשפטים, לפיהם המשתתפים דירגו: (1) התייקרות עלויות המזון וסחורות אחרות, (2) התייקרות עלויות האנרגיה/דלק (3) צמיחה כלכלית נמוכה יותר (4) עלות של שיפוץ (חובה) המיועד להפחית את ההשפעה של מערכות החימום והקירור בבתים על האקלים (כמו למשל מערכות אנרגיה מתחדשת, שיפוצים ליעילות אנרגטית) (5) העברת מקום המגורים הרחק מאזורים עם פגיעה סביבתית (6) לדאוג שיהיו מספיק עובדים מיומנים כדי לענות על הביקוש למשרות ירוקות (7) אבדן משרות בענפים בעלי השפעה שלילית על הסביבה, כמו פחם, כרייה והפקת נפט.

לאחר השאלה שהוזכרה לעיל, התבקשו הנשאלים לציין את מידת הסכמתם להיגדים שונים בנוגע למדיניות שהממשלה יכולה ליזום או לחזק כדי לפצות על ההשלכות הכלכליות של הצעדים הסביבתיים שנקטו. חשוב להבהיר שמיקוד השאלה הוא לא ישירות בנושא האקלים, אלא בהשפעות שנגרמו כתוצאה מהמדיניות הסביבתית שהונהגה. לכן, לא כל המדיניות שהוצגה בסקר קשורה ישירות לשינויי האקלים, אלא עוסקת בהשלכות הנלוות של הנטל הכלכלי והתעסוקתי שנוצר בשל צעדים אלו. בשאלה זו הנשאלים התבקשו לדרג בסולם של

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

1 עד 6, כאשר 1 – מאוד לא מסכים, 2 – לא מסכים, 3 – ניטרלי, 4 – מסכים, 5 – מסכים מאוד, 6 – לא יכול לבחור.

מניתוח הסקר עולה כי רוב הנשאלים סבורים שעל הממשלה לסייע לעובדים שיפגעו מהשלכות של מדיניות סביבתית. בפרט, כ- 79% מהנשאלים סבורים שעל הממשלה לעזור במציאת עבודה חדשה לעובדים שנפגעו מהמדיניות הסביבתית. כ- 76% מהמשיבים הדגישו את הצורך בהקמת תוכניות הכשרה ייעודיות למשרות ירוקות. כ- 73% הסכימו שעל הממשלה ליצור משרות חדשות. כמו כן, כ- 66% מהנשאלים ציינו שיש לשפר את דמי האבטלה, לעומת כ- 12% שהתנגדו לכך.

בבחינת הנתונים בהשוואה לממוצע מדינות ה-OECD, נמצא כי ישראל מציגה מגמות דומות. הן בישראל והן בממוצע מדינות ה-OECD, הציון הממוצע בנוגע לצורך של הממשלה לסייע במציאת עבודה חדשה עומד על 4. בתחום תמיכה לרכישת כישורים לתעשיות ירוקות, הציון הממוצע בישראל הוא 4, בהשוואה ל-3.9 בממוצע ה-OECD. גם בנושא יצירת משרות חדשות, הממוצעים בישראל וב-OECD זהים ועומדים על 3.9. בהיבט של תמיכת ביטוח לאומי, ישראל מציגה ציון של 3.8, לעומת 3.7 בממוצע ה-OECD.

מעבר לכך, הציבור הישראלי הביע תמיכה רחבה בצעדים שנועדו להקל על הנטל הכלכלי הצפוי כתוצאה מהמדיניות המתגבשת להתמודדות עם שינויי האקלים. צעדים המשלבים תועלות חברתיות וסביבתיות, כגון קביעת מגבלות על מחירי האנרגיה, זכו לתמיכה של כ- 71%, בעוד מתן תמיכה כספית לשיפוצים לשיפור היעילות האנרגטית של בתים זכה לתמיכה של כ- 66%. בנוסף, צעדים בעלי תועלת חברתית בלבד זכו גם הם לתמיכה נרחבת, סבסוד התחבורה הציבורית היה הצעד עם התמיכה הגדולה ביותר, עם כ- 79% תמיכה. הגדלת היצע הדיור הסוציאלי והדיור במחיר נגיש זכתה לתמיכה של כ- 74%. לבסוף, סיוע כספי למשקי בית לכיסוי עלויות הדיור והאנרגיה קיבל תמיכה של כ- 59%, עם כ- 15% התנגדות.

בהשוואה לממוצע מדינות ה-OECD, ישראל מציגה נתונים דומים בחלק מצעדי המדיניות שהוצעו. בתחום סבסוד התחבורה הציבורית, התמיכה בישראל מעט גבוהה יותר, עם ממוצע של 4.1 לעומת 4 בממוצע ה-OECD, מה שממקם את ישראל בין המדינות עם הציון הגבוה ביותר בתמיכה בסבסוד תחבורה ציבורית. גם הגדלת היצע הדיור הסוציאלי והדיור במחיר נגיש, ישראל מציגה ממוצע גבוה עומד על 4 לעומת 3.9 בממוצע ה-OECD.

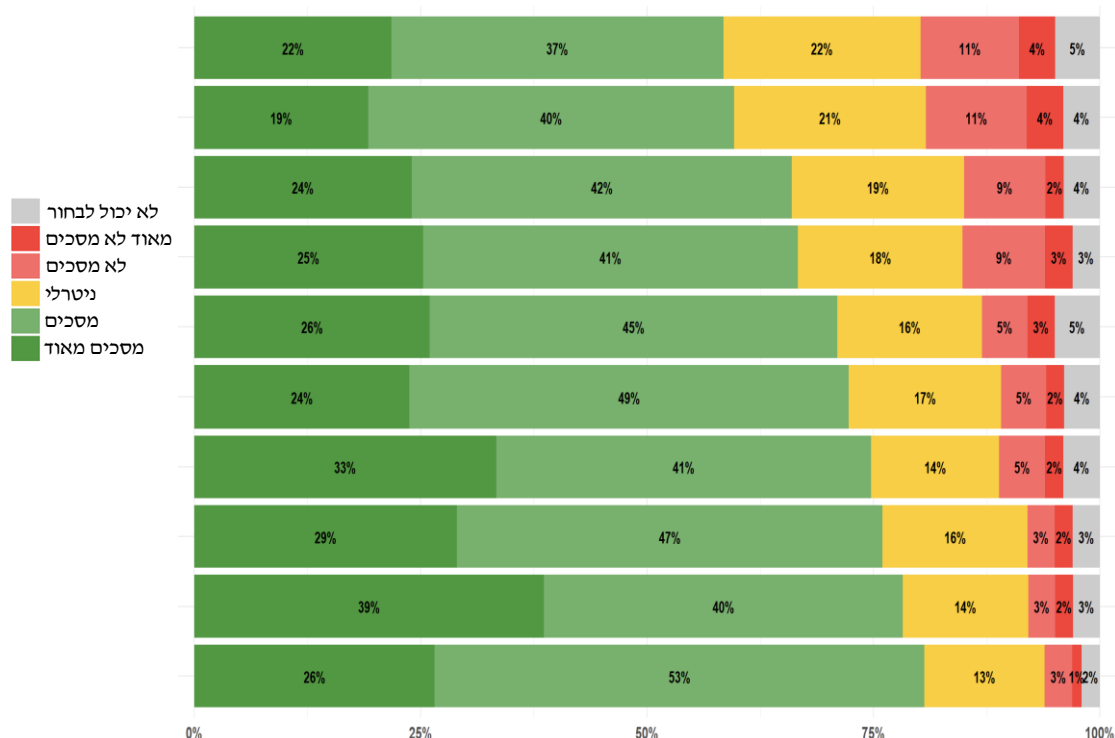
עם זאת, בנושאים הקשורים לסבסוד עלויות אנרגיה ודיור, ישראל מדורגת באופן עקבי מתחת לממוצע ה-OECD. בהיגד העוסק בהטלת מגבלות על מחירי האנרגיה, הממוצע בישראל עומד על 3.9, נמוך מממוצע ה-OECD שעומד על 4.1, וממקם את ישראל בין המדינות בעלות הציון הנמוך ביותר בנושא זה. יתרה מכך, בהיגד העוסק במתן סובסידיות לכיסוי עלויות האנרגיה, ישראל מדורגת במקום אחד לפני אחרון עם ציון של 3.6 לעומת 3.9 בממוצע מדינות ה-OECD. ממצאים אלו מדגישים כי בהשוואה למדינות ה-OECD, הציבור הישראלי נוטה פחות לראות במגבלות על מחירי האנרגיה או במתן סובסידיות דרך יעילה להתמודדות עם השלכות המדיניות הסביבתית שהממשלה הובילה. בנוסף, בסוגיית הסיוע לכיסוי עלויות הדיור, ישראל דורגה בין המקומות האחרונים עם ציון של 3.6, בעוד ממוצע ה-OECD עומד על 3.8. נתונים אלו ממחישים את התפיסה של הציבור הישראלי, לפיה מדיניות של סיוע כספי למימון דיור אינה המדיניות המועדפת להתמודדות עם השלכות המדיניות הסביבתית.

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

תרשים 4: באיזו מידה, בסולם של 1 עד 5, אתה מסכים שהממשלה צריכה לעודד
מדיניות שתפצה על ההשלכות הכלכליות של המדיניות שהנהיגה במטרה להתמודד
עם שינויי האקלים?

*המספרים המוצגים בתרשים הם מספרים מעוגלים, על כן ייתכן שסכום המספרים המוצגים אינם מסתכמים ל-100% אך למעשה כל המספרים מסתכמים ל-100%. ניתן למצוא טבלה נוספת עם נקודה עשרונית בנספחים.

המינוח המדויק של המשפטים, לפיהם המשתתפים דירגו: (1) לסייע לעובדים בענפים שנפגעו למצוא עבודה חדשה עם כישורים דומים, (2) לשפר את כיסוי השירות של התחבורה הציבורית ואת המחיר שלה (3) לסייע לעובדים ללמוד כישורים חדשים כדי להכין אותם למשרות ירוקות, למשל באמצעות סבסוד תוכניות הכשרה (4) להגדיל את היצע הדיור הסוציאלי והדיור במחיר נגיש (5) לגרום ליצירת משרות חדשות באזורים שנפגעו מסגירת מקומות עבודה בתחומים בעלי פליטת פחמן מוגברת (6) לקבוע מגבלות על מחירי האנרגיה (7) לשפר את הטבות הביטוח הלאומי, כמו למשל דמי אבטלה, שיכולים גם לעזור לעובדים שאיבדו את עבודתם עקב שינויים להפחתת ההשפעה על האקלים (8) להעניק תמיכה כספית וטכנית עבור שיפוצים להפיכת בתים יעילים יותר מבחינה אנרגטית (9) הענקת סובסידיות/ הטבות למשקי בית כדי לכסות את עלויות האנרגיה (10) לסייע לאנשים ולמשפחות לפצות על עלויות הדיור על ידי מתן סובסידיות / העברת כספים למשקי הבית כדי לכסות על העלויות ההולכות וגדלות.

ראוי לציין כי כרקע לשאלה זו, המשתתפים קיבלו דוגמאות למדיניות ממשלתית אפשרית, והם חולקו לארבע קבוצות, כאשר כל קבוצה נחשפה לדוגמה שונה. הקבוצה הראשונה קיבלה דוגמה על יצירת מקומות עבודה וסיוע לעובדים שנפגעו

במציאת עבודה חדשה; הקבוצה השנייה נחשפה למדיניות של סבסוד שיפוצים להתאמה לשינויי אקלים; השלישית קיבלה דוגמה של סבסוד עליית מחירי הדלק; והקבוצה הרביעית שימשה כקבוצת ביקורת. לאחר מכן, כל המשתתפים התבקשו להביע את מידת הסכמתם לכך שהממשלה צריכה לפעול לקידום מדיניות מסוימת. עם זאת, לא נמצאו פערים משמעותיים בין הקבוצות בתשובות, ולכן ניתוח הממצאים לפי קבוצות לא פורט במסמך זה. (ראו בנפסחים גרפים המפרטים את התשובות לפי קבוצות).

סיכום

מניתוח שאלות האקלים בסקר Risks that matter שבוצע על ידי ה-OECD עולה שנכון לשנת 2022, מעט לאחר התמודדות עם מגפת הקורונה וטרם המהפכה המשפטית, אירועי ה-7 לאוקטובר, ומלחמת חרבות ברזל, בישראל היו פחות מודאגים משינויי האקלים לעומת שאר מדינות ה-OECD. בהתאם לכך, ברוב המדינות, המשתתפים נתנו לקידום מדיניות הקשורות לשינויי האקלים תיעדוף גובה יותר, אשר בא לידי ביטוי במתן ציון גבוה יותר בהשוואה למשיבים בישראל. עם זאת, כאשר בוחנים את התפלגות התשובות בישראל, מתקבלת תמונה ברורה שהרוב המוחלט של המשיבים בישראל בשנת 2022 היו מודאגים משינויי האקלים, ורובם סברו אז שהממשלה צריכה לתעדף את ההתמודדות עם שינויי האקלים יותר מכפי שהיא מתעדת כיום.

בבחינת הדאגות מההשלכות של מדיניות ממשלתית להתמודדות עם שינויי האקלים, עולה כי הישראלים שהשתתפו בסקר בשנת 2022 חששו בעיקר מהתייקרות מחירי המזון וסחורות אחרות, עליית מחירי הדלק והאנרגיה, פגיעה בצמיחה הכלכלית, ועלויות שיפוץ התשתיות של מערכות קירור וחימום. לעומת זאת, מהסקר עולה שהמשתתפים הישראלים היו פחות מודאגים ממחסור בעובדים מיומנים ואובדן מקומות עבודה. ממצא זה מתיישב עם מצבו האיתן של שוק העבודה הישראלי בשנת 2022, ומשקף את תחושות הציבור הישראלי בהתייחס ליוקר המחיה בישראל.

למרות ממצאים אלו, כאשר נשאלו המשתתפים האם על הממשלה לתמוך בעובדים שיפגעו כתוצאה ממדיניות סביבתית שתונהג, רוב הישראלים הביעו תמיכה בצעדים אלו מצד הממשלה. התמיכה כללה סיוע במציאת עבודות חדשות, מתן כלים מקצועיים, הגדלת דמי האבטלה ועוד. בנוסף, הנשאלים הישראלים תמכו בצעדים להפחתת עלויות שנגזרו כתוצאה מהמדיניות הסביבתית שנוקטת הממשלה. בין הצעדים בהם תמך הציבור הישראלי נציין את סבסוד התחבורה הציבורית, עזרה במעבר לדיור ירוק ותמיכה כספית למימון הדיור והאנרגיה.

מתודולוגיה

דוח זה מבוסס על סקר "Risks that Matter" של ארגון ה-OECD שנערך בשנת 2022 ופורסם בספטמבר 2023. בישראל, הסקר עבר בקרב מדגם מייצג של 1,023 משיבים דוברי השפה העברית. הסקר מנוסח בשפה העברית בלבד ובגרסה אינטרנטית בלבד (ולא טלפונית), ועל כן ככל הנראה לוקה בחסר בייצוג של אוכלוסיות שאינן דוברות עברית או ללא גישה לאינטרנט (בעיקר ערבים וחרדים). ניתוחים של דפוסי ההצבעה של המשיבים תומכים בטענה כי הסקר אינו מהווה מדגם מייצג של האוכלוסייה הישראלית. עם זאת, מהשוואת התשובות לממצאי סקרים מייצגים, כמו הסקר החברתי של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, אנו מעריכים כי הסקר מהווה מדגם מייצג של האוכלוסייה דוברת העברית בישראל.

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

כמו כן, הממוצע המחושב והמוצג בגרפים בהשוואה למדינות ה-OECD אינו כולל את הערך של התשובות של המשיבים שלא ידעו להשיב על השאלה.

הסקר מכיל שאלות ממגוון רחב של תחומים, סקירה זו מציגה תוצאות נבחרות הנוגעות לשאלות בנושאי האקלים. המספרים המוצגים בדוח הם ממוצע משוקלל של המשיבים, הממוצע חושב לפי המשקולות ש-OECD נתן לכל משיב. השימוש בממוצע משוקלל היא מתודה מוכרת בסקרים והיא נעשית כדי להבטיח שהתוצאות ישקפו בצורה יותר טובה את האוכלוסייה של המדינה.

הסקר "Risks that Matter" נערך ב-27 מדינות, ובחן את תפיסות הציבור לגבי הסיכונים החברתיים והכלכליים שהמדינה והחברה מתמודדות איתם. כחלק מהסקר, המשתתפים נשאלו שאלות כמו מידת השביעות שלהם מהצורה שבה הממשלה מתמודדת עם איומים מסוימים.

הסקר נערך לראשונה ב-2018, וכלל משתתפים בגילאי 18-70 מ-21 מדינות. הסקר השני התקיים ב-2020, וכלל משתתפים בגילאי 18-64 מ-25 מדינות. הסקר השלישי אותו נסקור פה נערך ב-2022, וכלל משתתפים בגילאי 18-64 מ-27 מדינות.

רשימת המדינות: אוסטרליה, בלגיה, קנדה, צ'ילה, דנמרק, אסטוניה, פינלנד, צרפת, גרמניה, יוון, אירלנד, ישראל, איטליה, קוריאה, לטביה, ליטא, מקסיקו, הולנד, נורבגיה, פולין, פורטוגל, סלובניה, ספרד, שווייץ, טורקיה, בריטניה וארצות הברית.

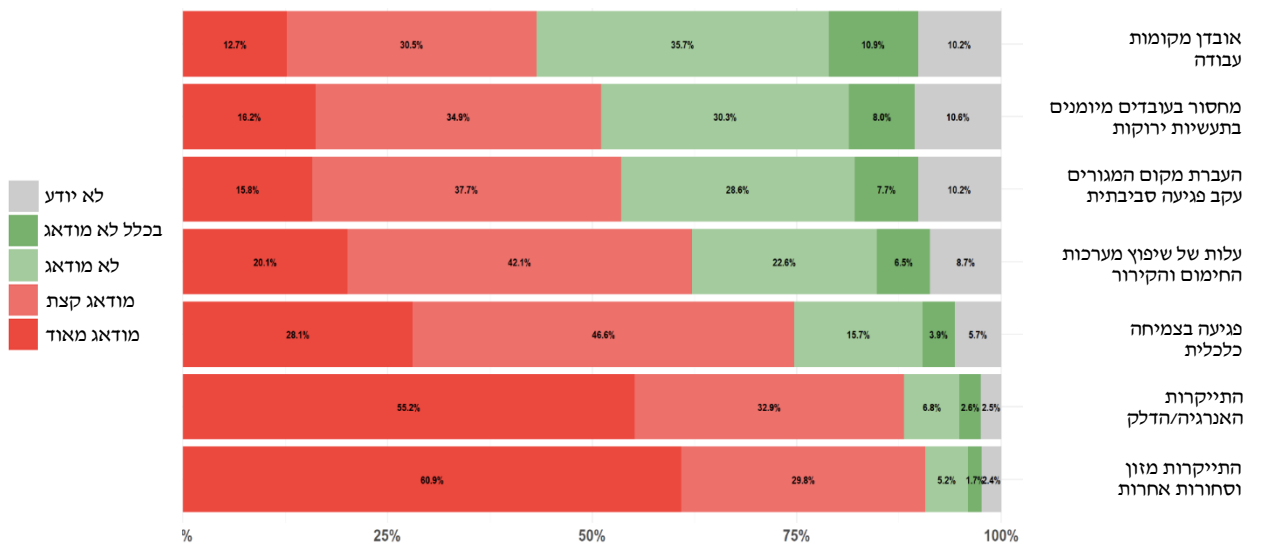
המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

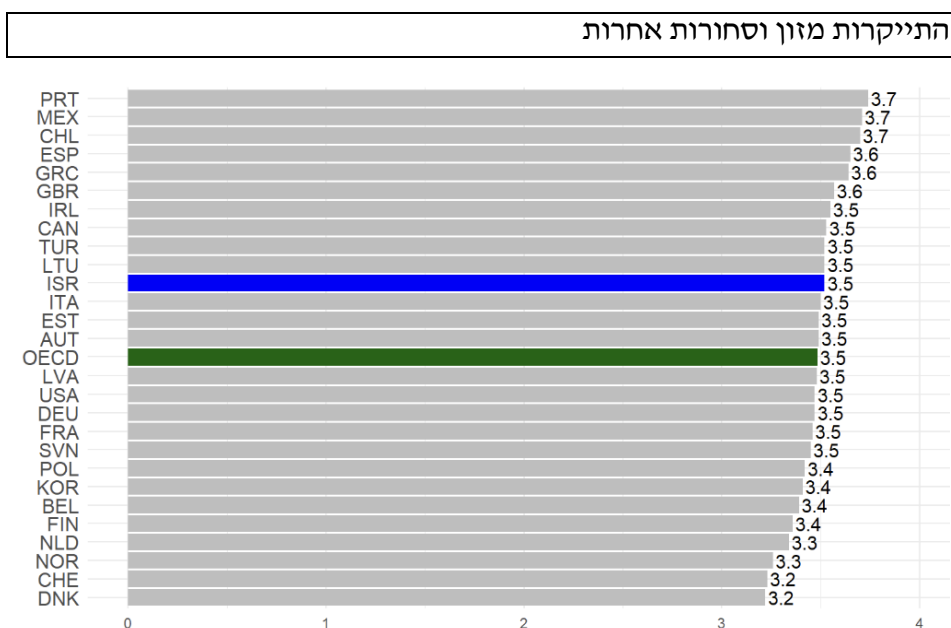
נספחים: ישראל בהשוואה ל-OECD

נספחים לתרשים 3 – גרף זהה עם נקודה עשירונית

השאלה - הממשלה יכולה לנקוט במספר צעדים רגולטוריים בתחום הסביבה כדי להפחית את התרומה השלילית של ישראל לשינוי באקלים, כמו למשל בניית תשתיות ירוקות, להטיל מגבלות על פליטת מזהמים, ומסי פחמן. אך לאמצעים סביבתיים אלה למיתון שינוי האקלים עשויות להיות השלכות חברתיות וכלכליות על האנשים כיום. בהתייחס להשפעות של סוגי המדיניות השונים ללוחמה בשינוי האקלים, באיזו מידה אתה מודאג מהתוצאות הכלכליות האפשריות הבאות בישראל?

נספחים לתרשים 3 – השוואה למדינות ה-OECD

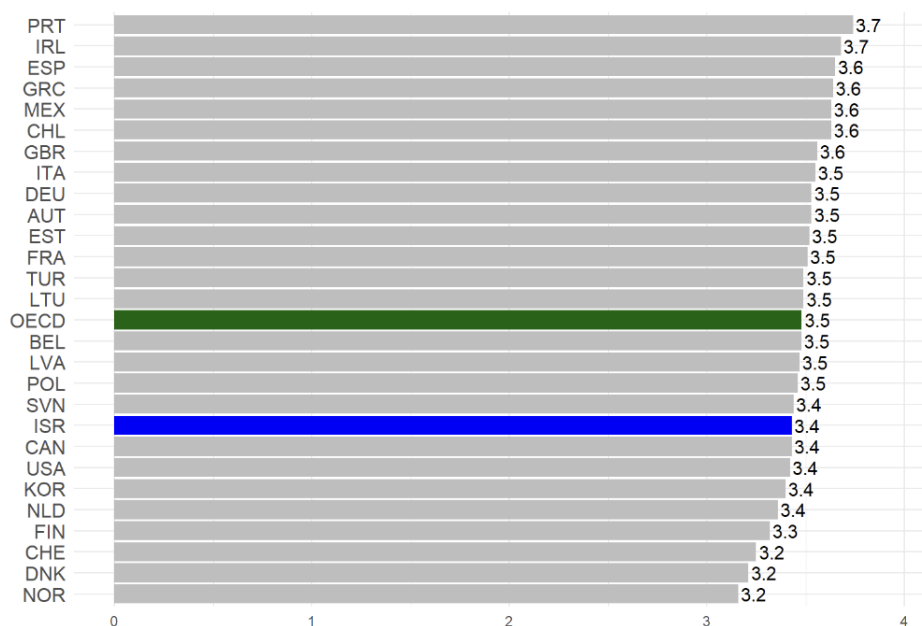

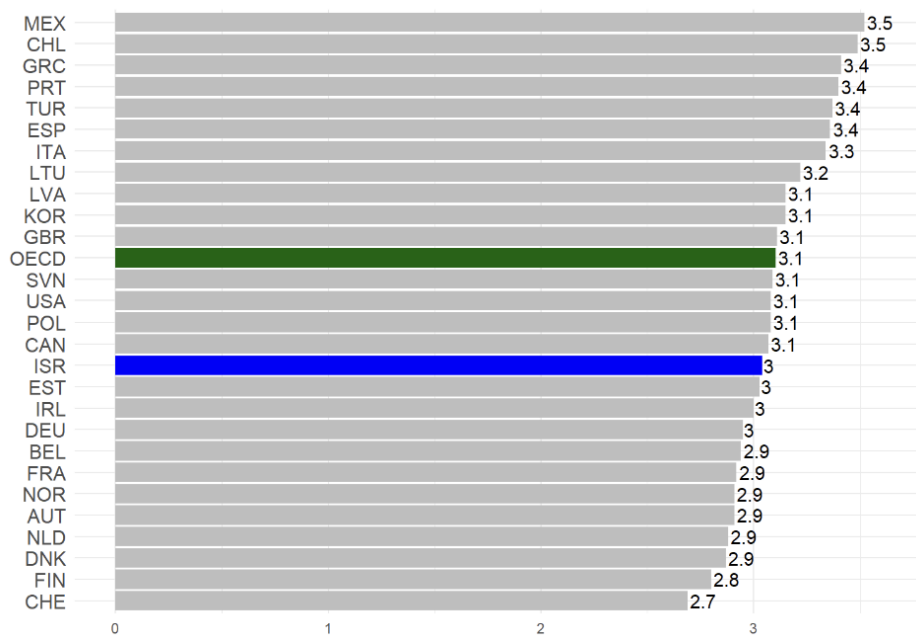
המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

התייקרות הדלק/האנרגיה

צמיחה כלכלית נמוכה יותר

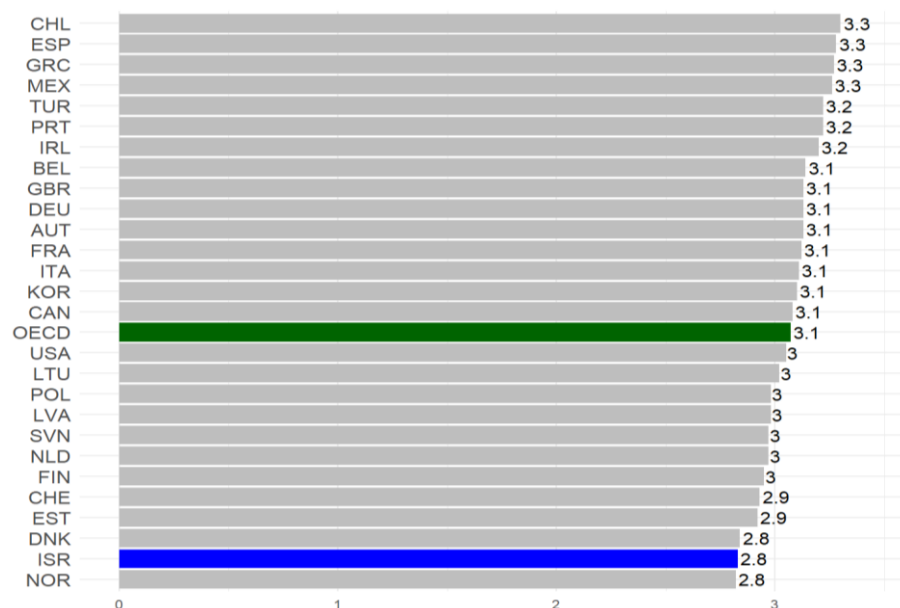

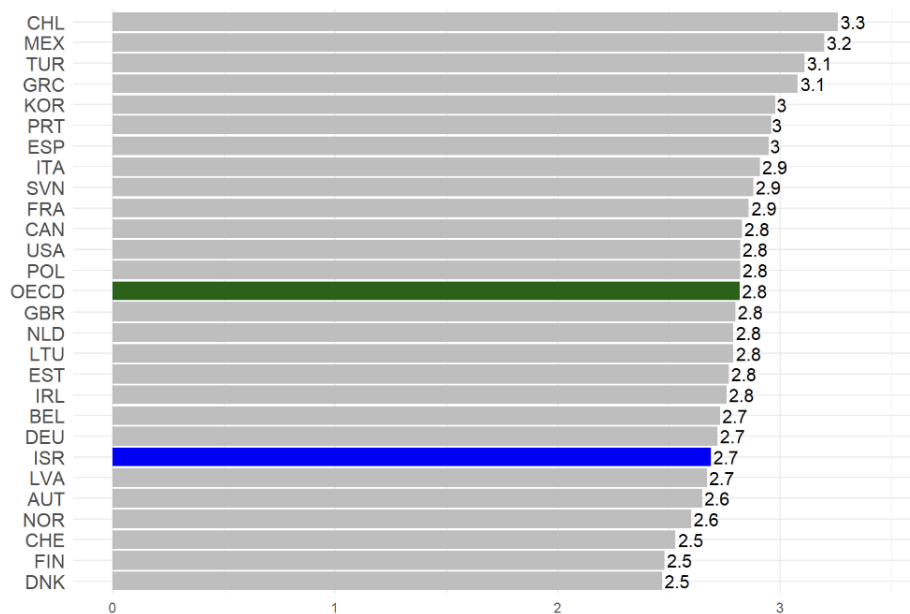
המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

עלות של שיפוץ (חובה) המיועד להפחית את ההשפעה של מערכות החימום והקירור בבתיים על האקלים (כמו למשל מערכות אנרגיה מתחדשת, שיפוצים ליעילות אנרגטית).

העברת מקום המגורים הרחק מאזורים עם פגיעה סביבתית

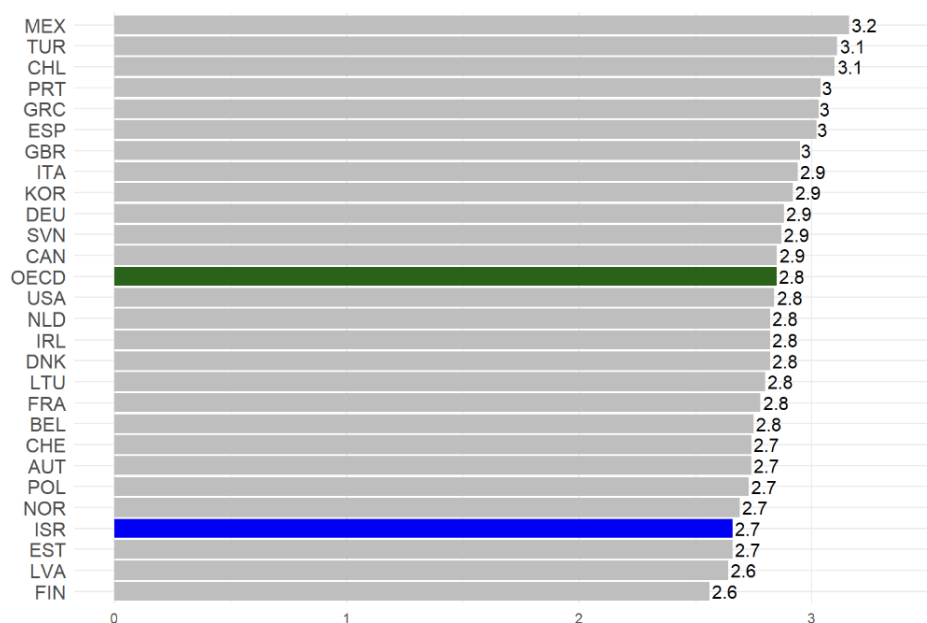

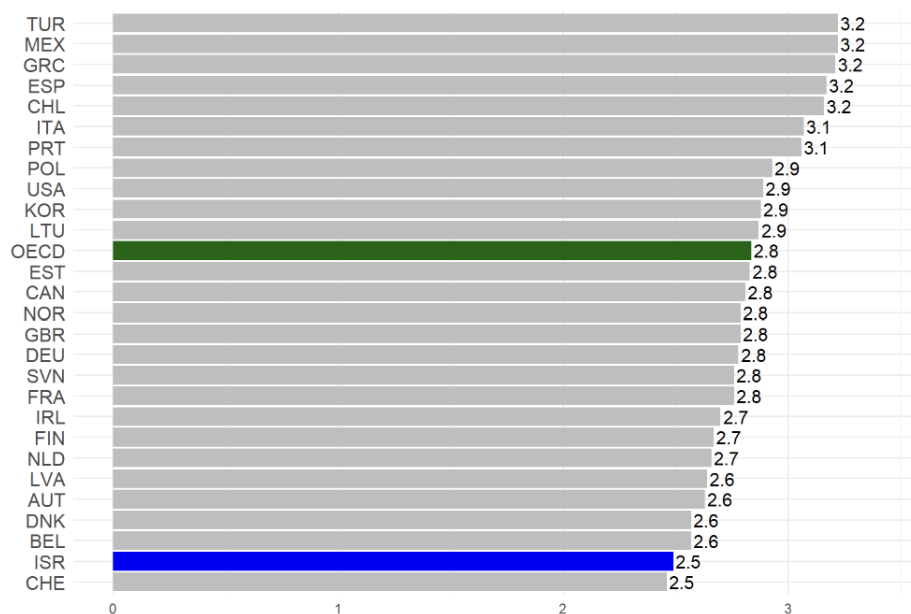
המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

לדאוג שיהיו מספיק עובדים מיומנים כדי לענות על הביקוש למשרות ירוקות

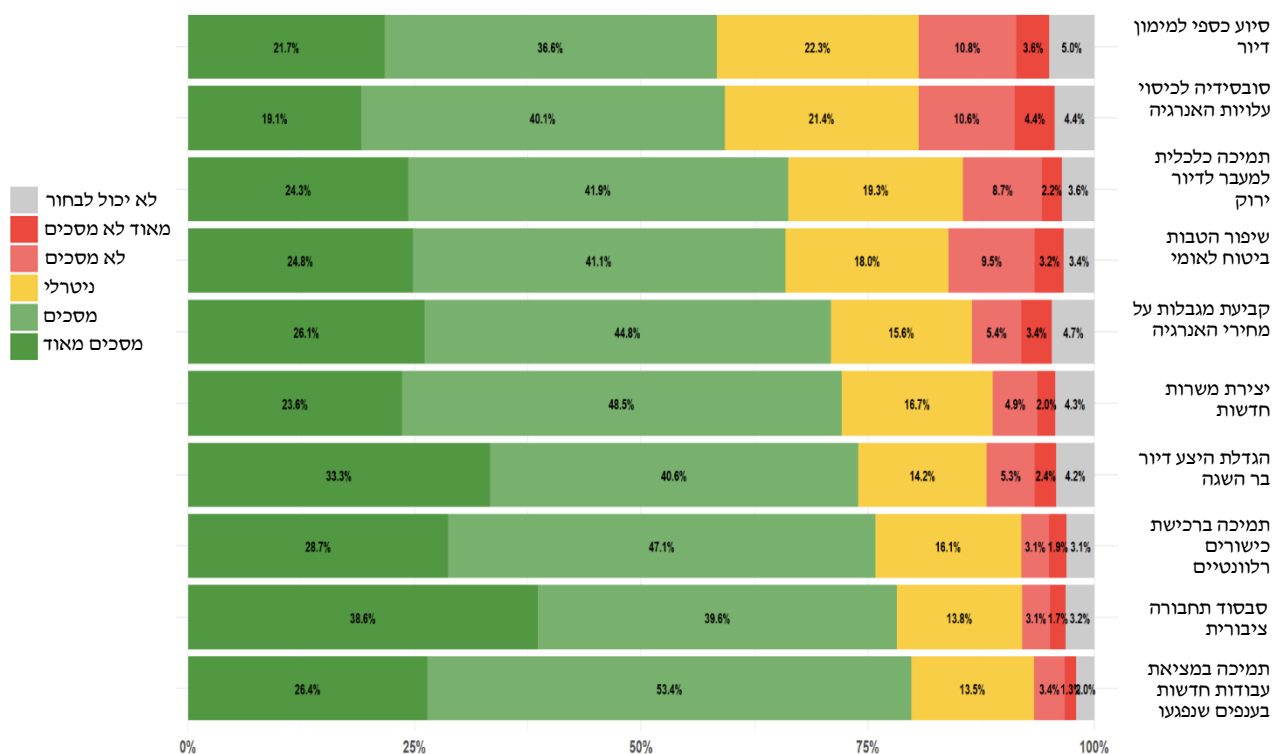

אבדן משרות בענפים בעלי השפעה שלילית על הסביבה, כמו פחם, כרייה והפקת נפט

השאלה- אנא ציין באיזו מידה אתה מסכים או לא מסכים עם המשפטים הבאים :
,,כדי לפצות על ההשלכות הכלכליות של המדיניות בנושא שינוי האקלים,
הממשלות צריכות ליצור או לחזק את המדיניות של...“

www.idi.org.il

נספחים לתרשים 4 – השוואה למדינות ה-OECD וחלוקה לקבוצות

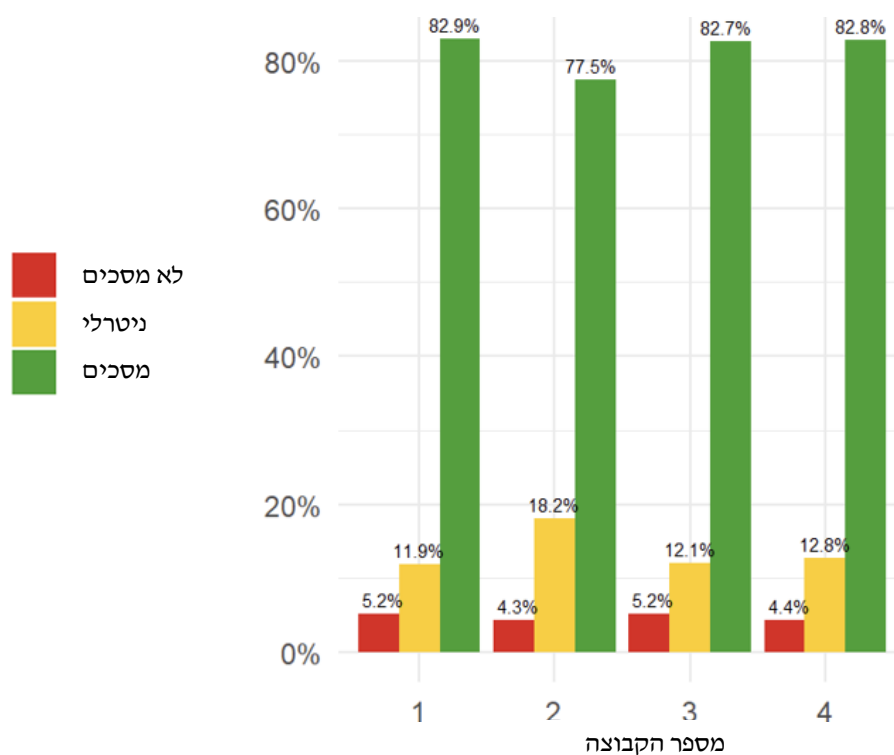
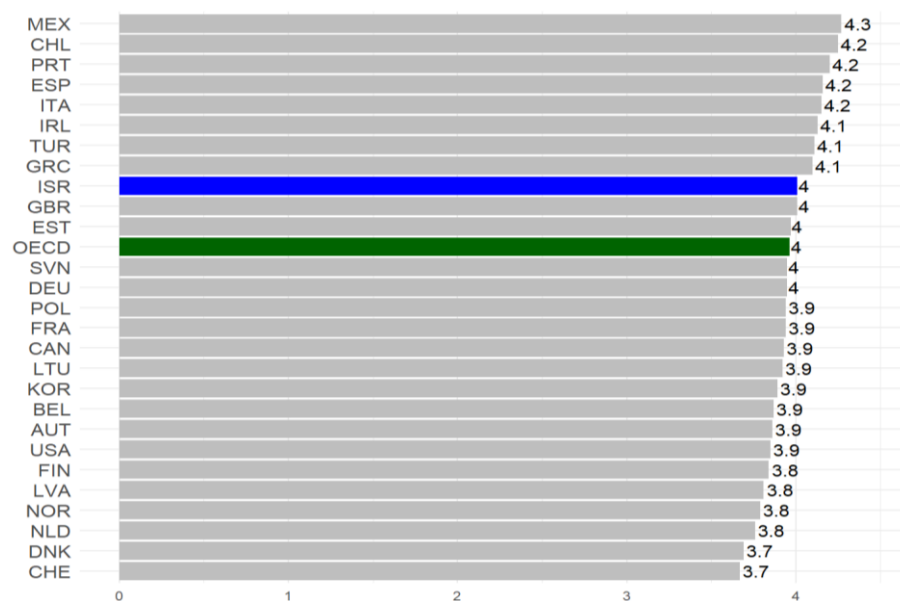
מחלק זה לכל היגד מוצגים שני גרפים: אחד השוואה למדינות ה-OECD והשני התפלגות התשובות לפי החלוקה לקבוצות כפי שצוין קודם לכן. הקבוצה הראשונה קיבלה דוגמה על יצירת מקומות עבודה וסיוע לעובדים שנפגעו במציאת עבודה חדשה; הקבוצה השנייה נחשפה למדיניות של סבסוד שיפוצים להתאמה לשינויי אקלים; השלישית קיבלה דוגמה של סבסוד עליית מחירי הדלק; והקבוצה הרביעית שימשה כקבוצת ביקורת.

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

לסייע לעובדים בענפים שנפגעו למצוא עבודה חדשה עם כישורים דומים

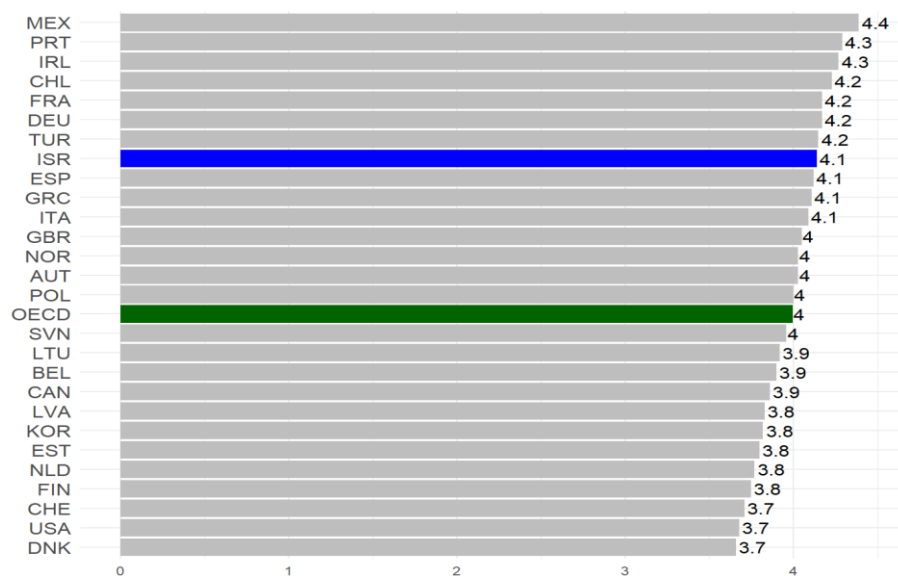

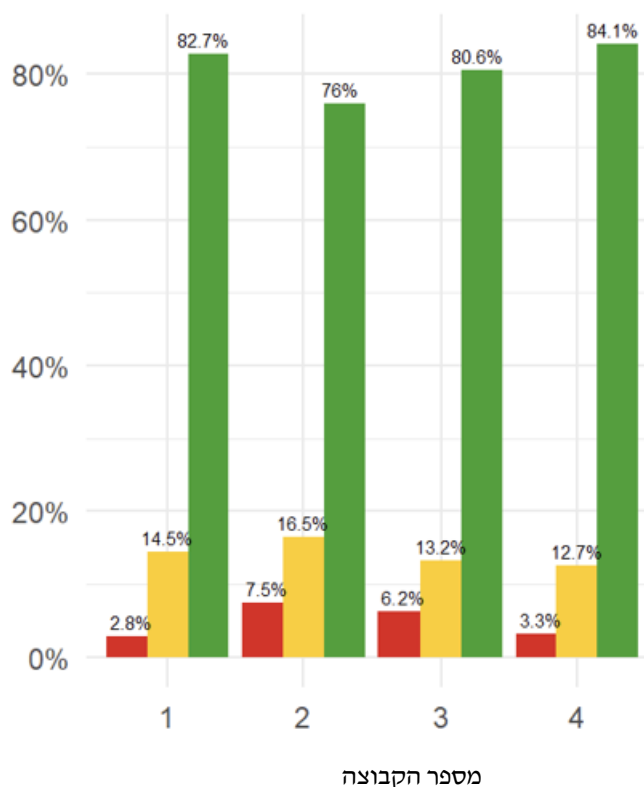
המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

לשפר את כיסוי השירות של התחבורה הציבורית ואת המחיר שלה.

לא מסכים
ניטרלי
מסכים

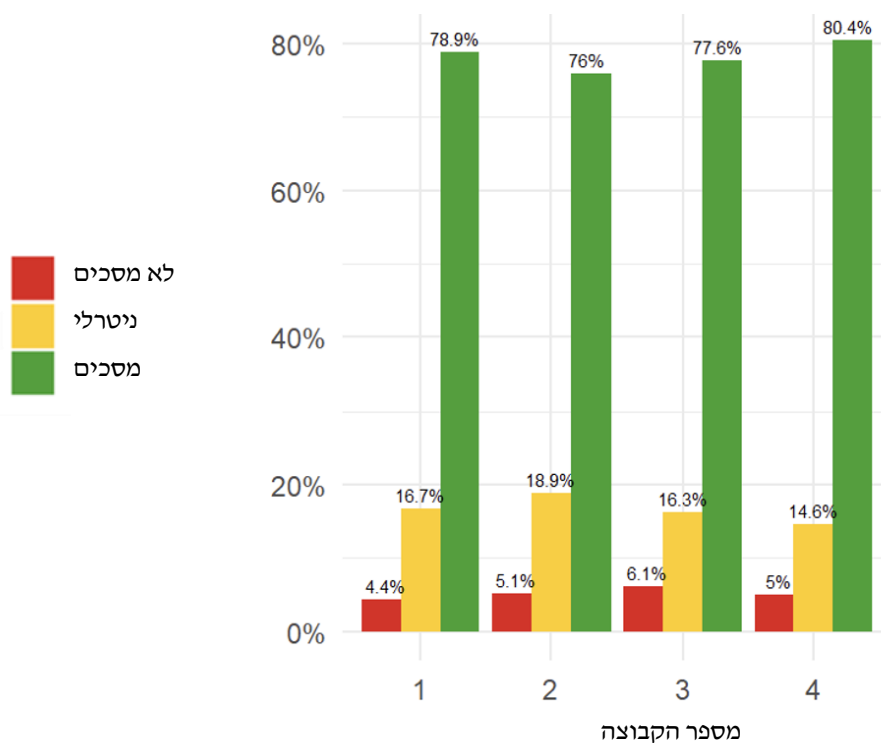
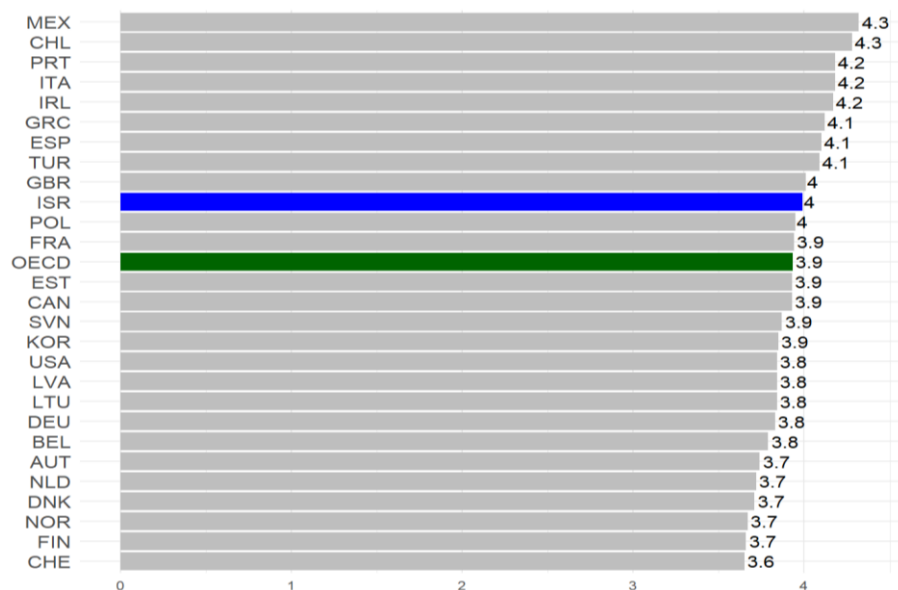

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

לסייע לעובדים ללמוד כישורים חדשים כדי להכין אותם למשרות ירוקות, למשל
באמצעות סבסוד תכניות הכשרה

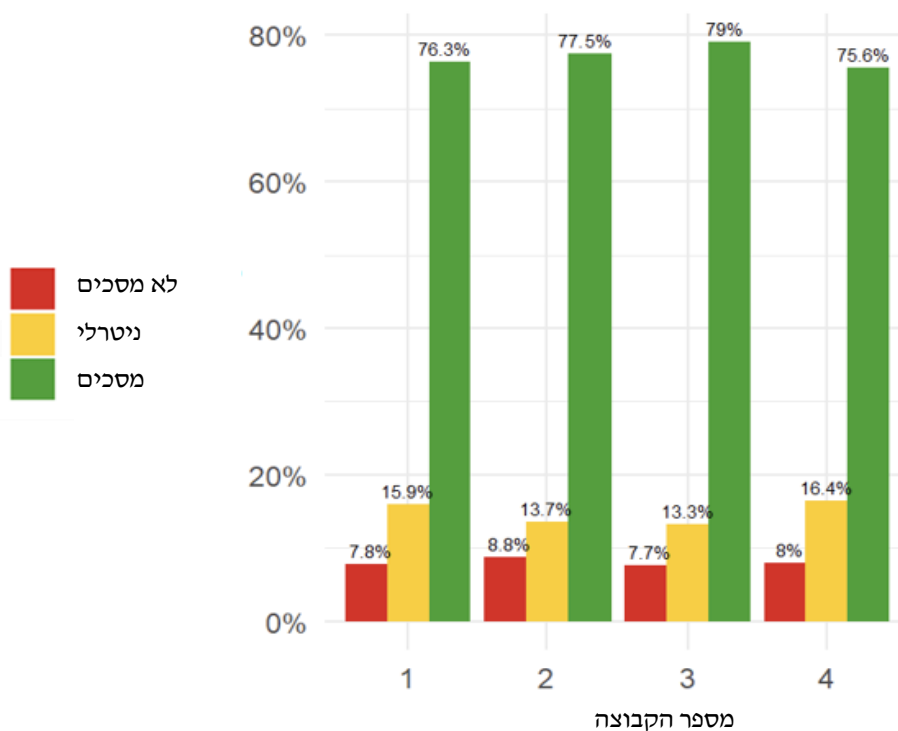
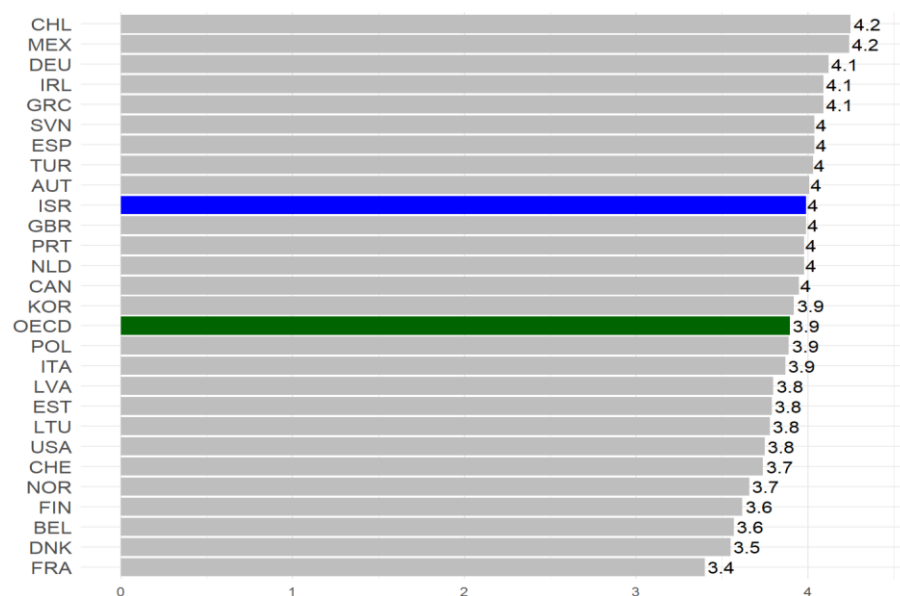

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

להגדיל את היצע הדיור הסוציאלי והדיור במחיר נגיש

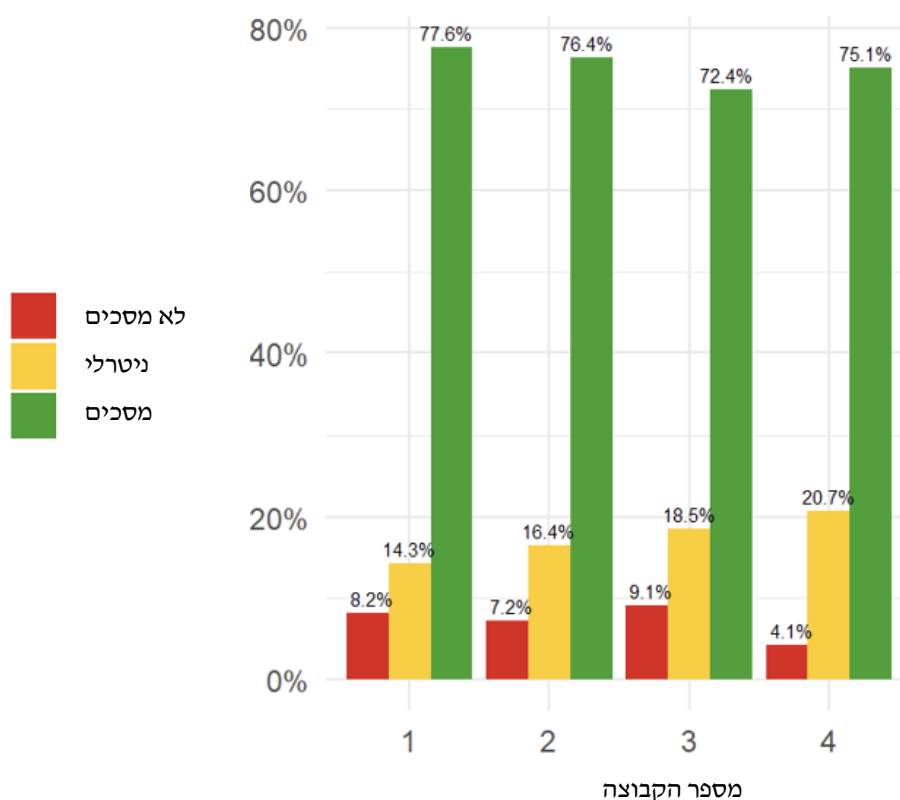
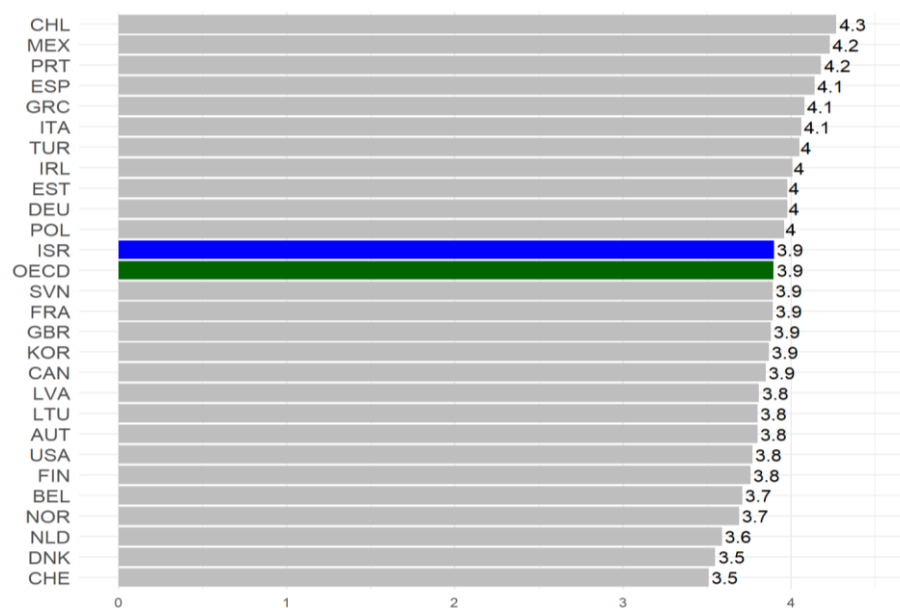

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

לגרום ליצירת משרות חדשות באזורים שנפגעו מסגירת מקומות עבודה בתחומים
בעלי פליטת פחמן מוגברת

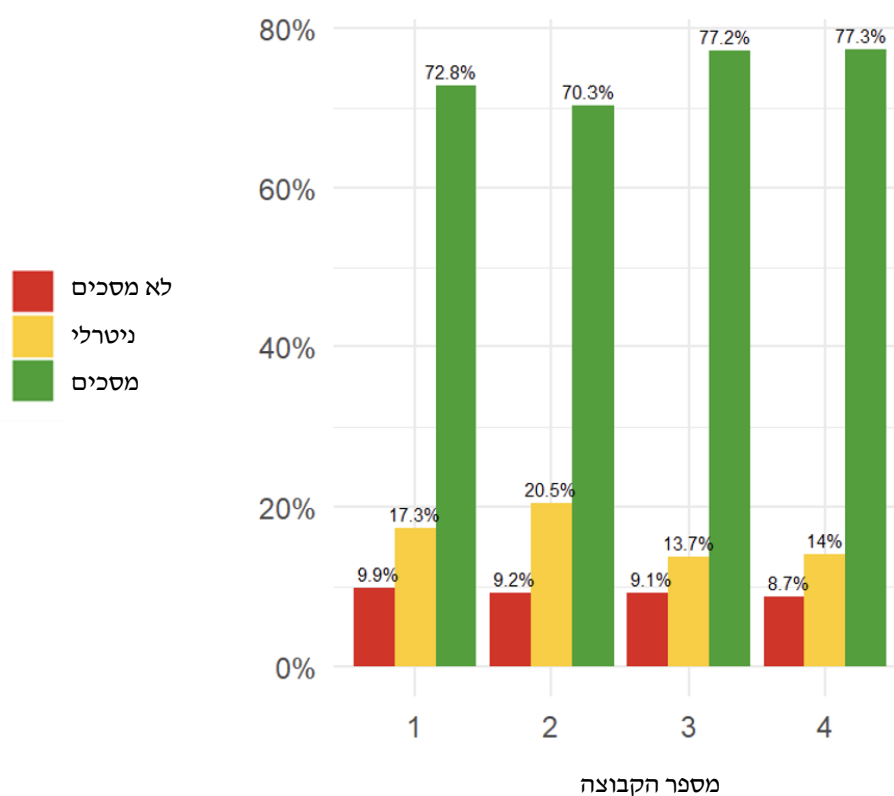
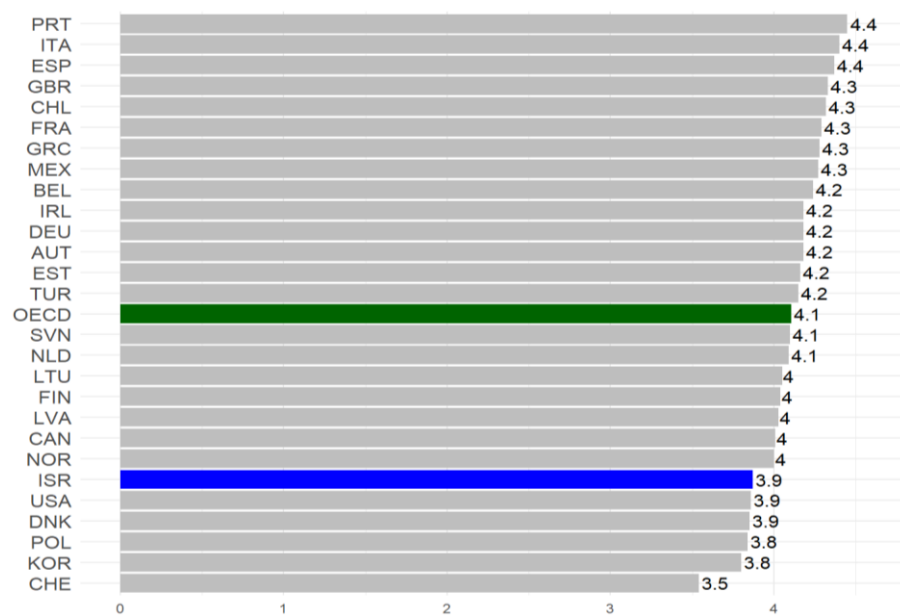

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

לקבוע מגבלות על מחירי האנרגיה

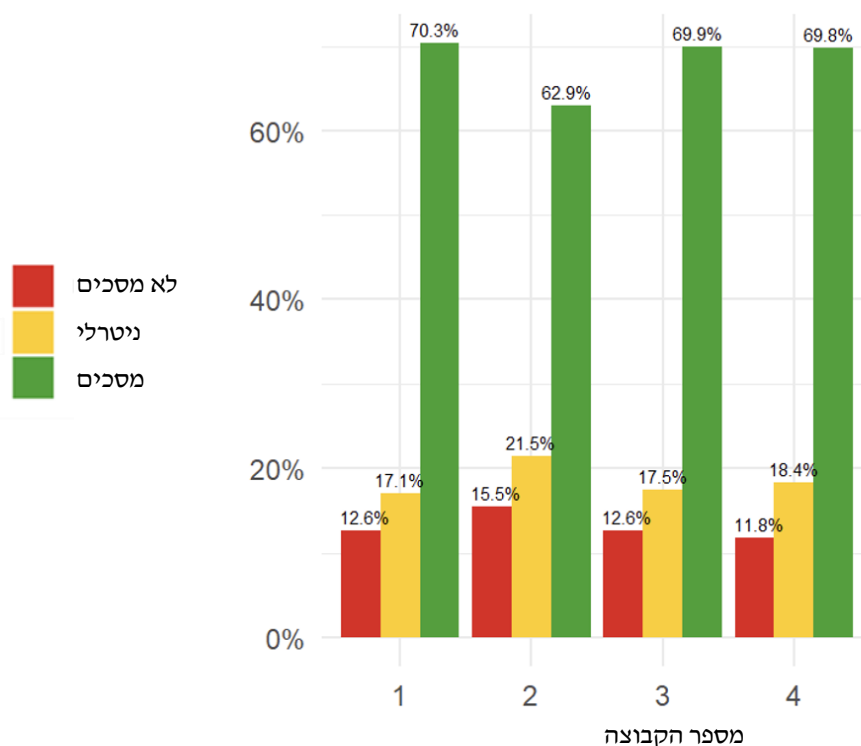
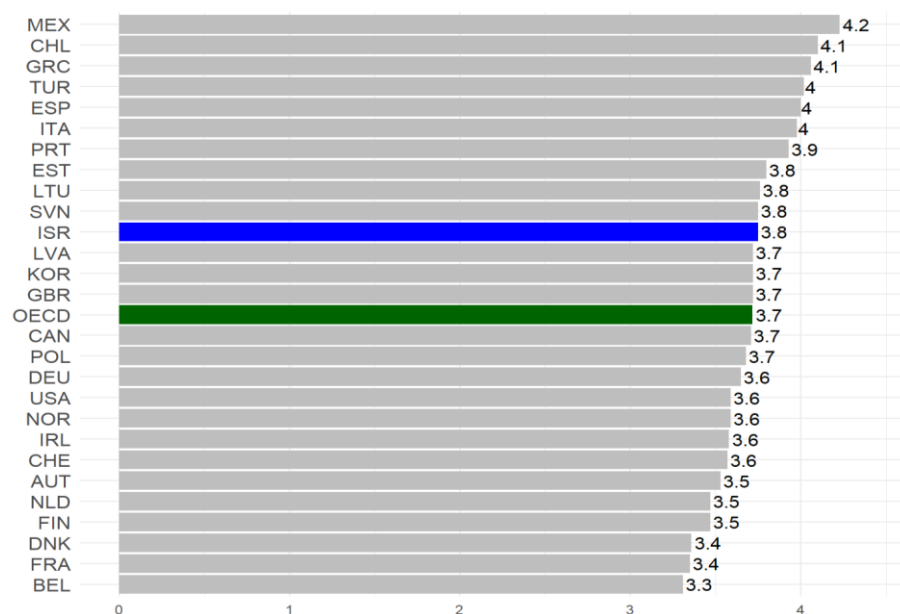

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

לשפר את הטבות הביטוח הלאומי, כמו למשל דמי אבטלה, שיכולים גם לעזור לעובדים שאיבדו את עבודתם עקב שינויים להפחתת ההשפעה על האקלים

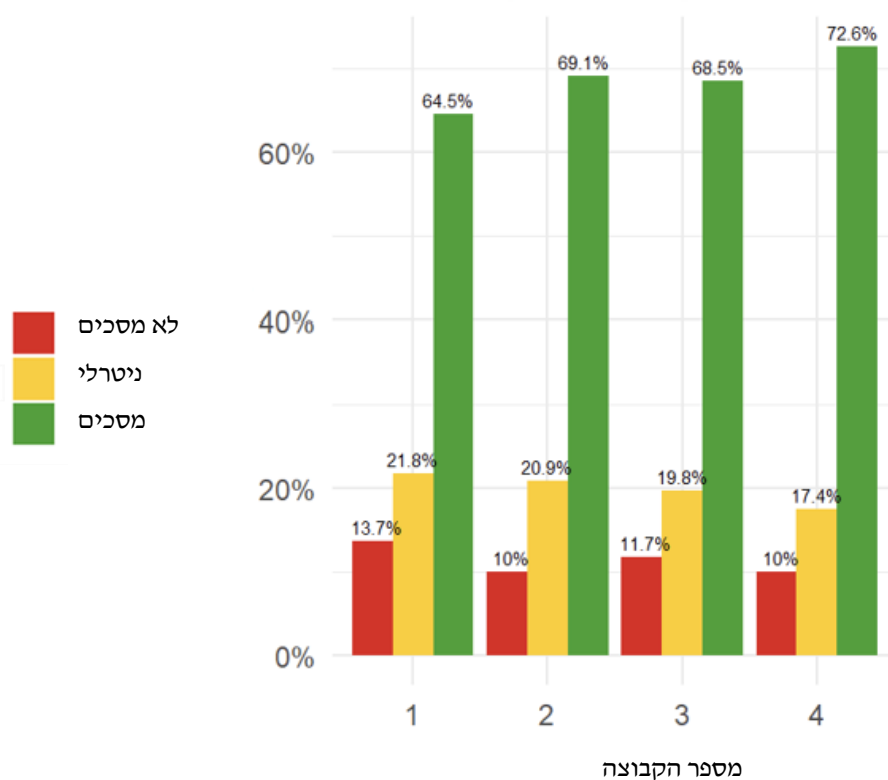
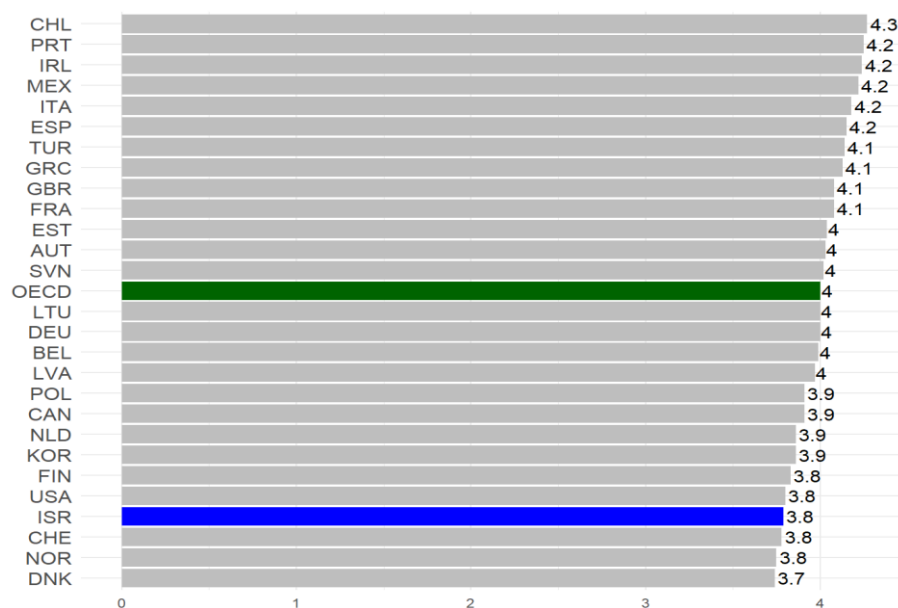

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

להעניק תמיכה כספית וטכנית עבור שיפוצים להפיכת בתים יעילים יותר מבחינה אנרגטית

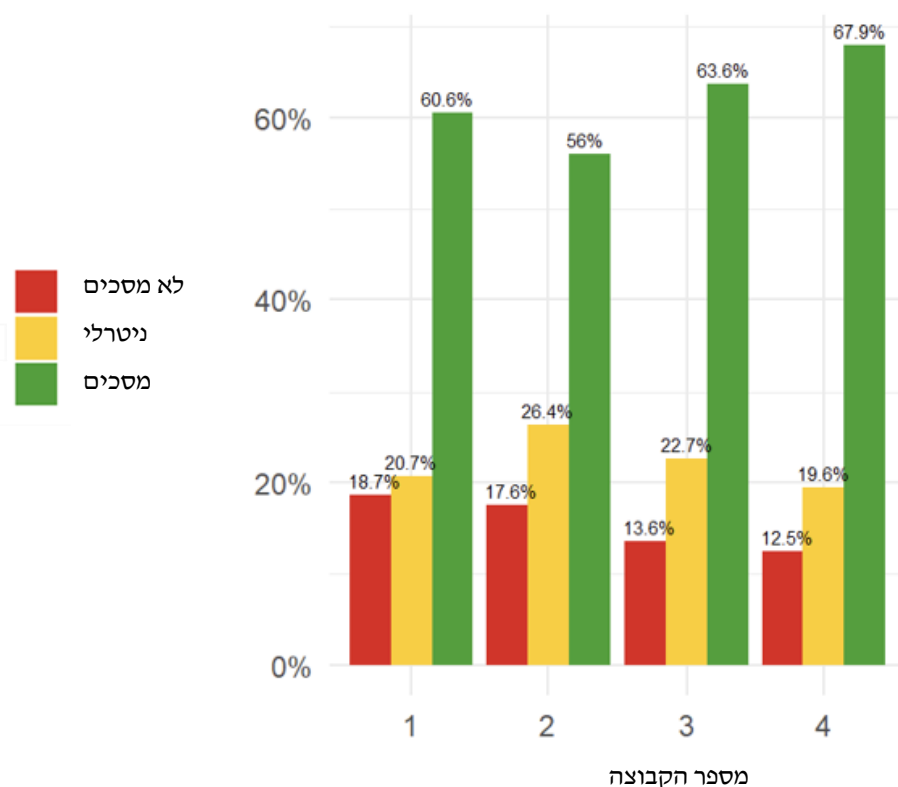
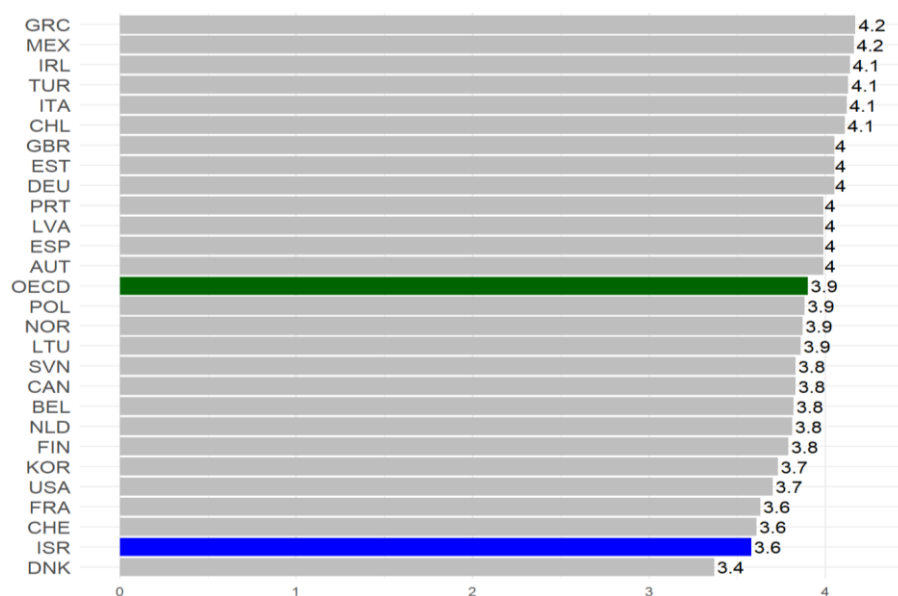

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

הענקת סובסידיות/הטבות למשקי בית כדי לכסות את עלויות האנרגיה

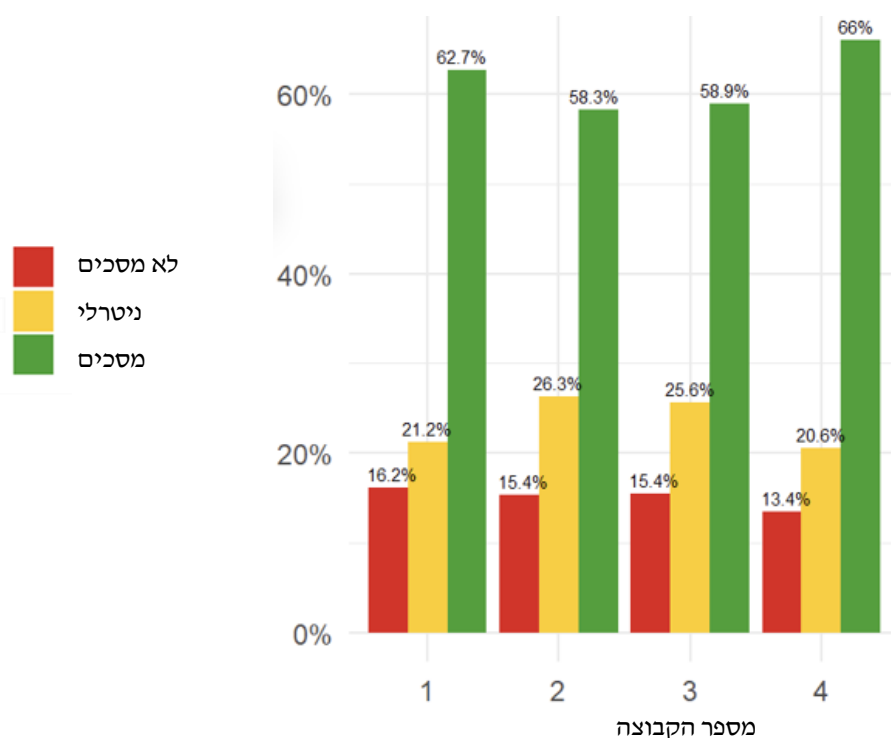
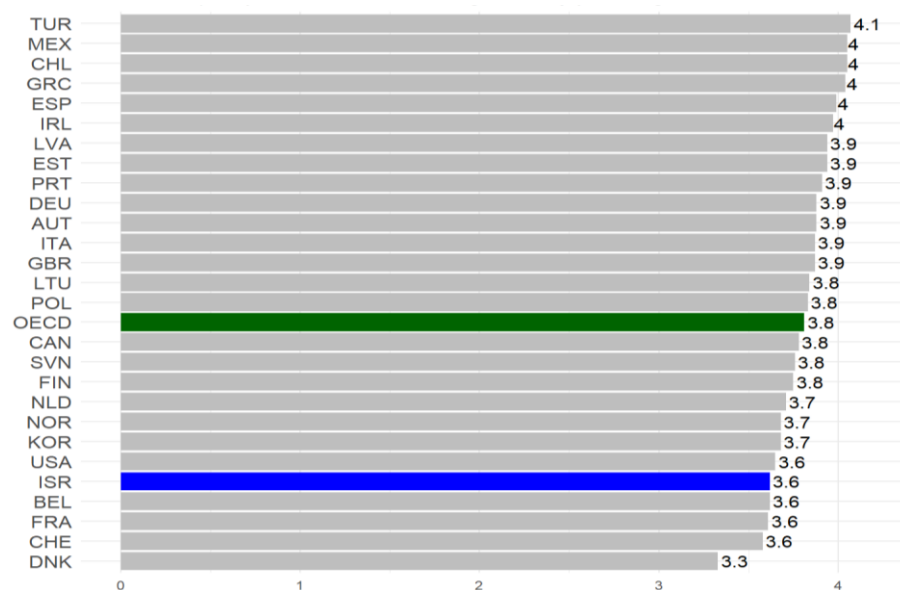

המכון הישראלי
לדמוקרטיה

www.idi.org.il

לסייע לאנשים ולמשפחות לפצות על עלויות הדיור על ידי מתן סובסידיות / העברת כספים למשקי הבית כדי לכסות על העלויות ההולכות וגדלות

ⁱ סיוע מתודולוגי: רועי קנת פורטל

ⁱⁱ פלטינק, רוסלנה רחל, ופורת הירש, נדב (2024). השפעות תמחור פחמן על שוק העבודה והתוצר הישראלי. טיוטה לכנס אלי הורוביץ לכלכלה וחברה 2024, המכון הישראלי לדמוקרטיה.